

ILGTERMIŅA NEMATERIĀLO UN FINANŠU IEGULDĪJUMU UZSKAITES ORGANIZĀCIJA UZŅĒMUMĀ ORGANIZATION OF ACCOUNTING FOR LONG-TERM INTANGIBLE AND FINANCIAL INVESTMENTS IN A COMPANY

Rūta Baranovska

Jēkabpils Agrobiznesa koledža, baranovska.ruta@jak.lv, Gulbene, Latvija

Zinātniskā vadītāja: **Tekla Rozentāle** Mg.oec. lektore

Abstract. *The work has examined the accounting of intangible and financial investments in SIA „N”, which has invested its funds in the capitals of other companies. Economic and financial activity, as well as an organisation for the accounting of these funds, was analysed.*

The aim of the research paper: Assess long term financial and intangible asset accounting in the company and analyse the economic activity indicators.

Study methods used at work: method of comparison; method of economic analysis; monographic, or descriptive method.

Legislation is not strictly regulated as long-term intangible investments are to be accounted for. SIA “N” uses the opportunities offered by Horizon for the accounting of intangible investments.

Keywords: *accounting, long-term investment, organization, related companies.*

Ievads

Grāmatvedība kā zinātne nekad neapstājas un atrodas nepārtrauktā attīstībā. Tāpat kā Rīga, tā nekad nebūs pilnīga.

Nemateriālie aktīvi Latvijas grāmatvedībā parādījušies nesen, aptuveni 80.gadu beigās, pēc PSRS Finanšu ministrijas un PSRS Valsts statistikas komitejas vēstules, kurā noteikts, ka nemateriālo aktīvu jēdziens jāiekļauj grāmatvedības kontu plānā un bilancē.

SIA „N” nemateriālo aktīvu jēdziens ir svarīgs un nozīmīgs, jo kā mātes uzņēmumam IT jomā ir salīdzinoši daudz nemateriālo ieguldījumu. Mūsdienās ir daudz vairāk IT uzņēmumu, nekā pirms dažiem gadiem, tāpēc nemateriālo ieguldījumu uzskaites un organizācijas temats kļūst aizvien aktuālāks. Normatīvie akti nosaka tikai pamatlietas, kā uzskaitīt šos aktīvus. Teorijas avotos ir vairāk informācijas par to, kā uzņēmumiem rīkoties un kā organizēt grāmatvedību ap nemateriālajiem ieguldījumiem. Ja uzņēmums ir mazs, tad problēmām nevajadzētu rasties, bet ja uzņēmums ir liels, ar vairākām struktūrvienībām?

Pētījuma periods ir no 2015. līdz 2017.gadam.

Darbā izmantotās pētījumu metodes:

- 1) salīdzināšanas metode;
- 2) ekonomiskās analīzes metode;
- 3) monogrāfiska jeb aprakstoša metode.

Mērķis – izpētīt SIA „N” ilgtermiņa nemateriālo un finanšu ieguldījumu uzskaites organizāciju un analizēt sabiedrības finansiālo darbību.

Uzdevumi:

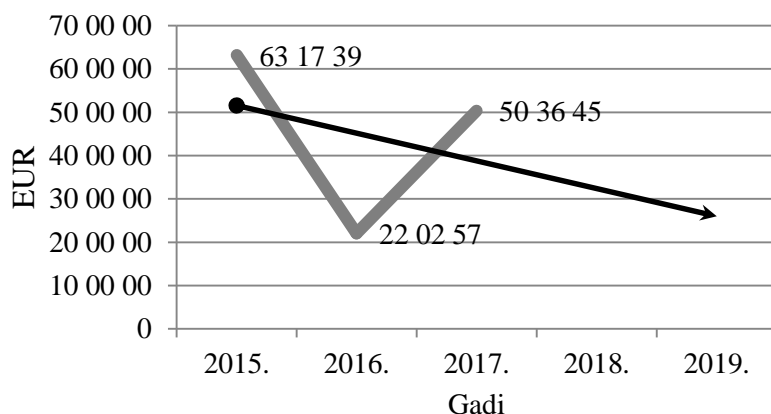
1. Analizēt uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītājus.
2. Izpētīt ilgtermiņa nemateriālo un finanšu ieguldījumu uzskaites teorētiskos jautājumus un normatīvo bāzi.
3. Veikt izpēti par uzņēmuma ilgtermiņa nemateriālo un finanšu ieguldījumu uzskaiti.

Par uzņēmumu

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „N” ir dibināts 03.10.2006. un ir biznesa vadības tehnoloģiju grupas mātes uzņēmums. Tam ir vairākas struktūrvienības, kurās apvienoti informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, biznesa vadības konsultāciju un risinājumu uzņēmumi. Grupas uzņēmumi apkalpo klientus Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Polijā, Zviedrijā.

Uzņēmumam ir viens īpašnieks, kura ieguldījums pamatkapitālā ir EUR 42 600, kas sastāv no 300 daļām, un vienas daļas nominālvērtība EUR 142. Uzņēmums ir PVN maksātāju reģistrā kopš 09.11.2006. SIA „N” uzņēmuma grupā strādā aptuveni 156 darbinieki.

Uzņēmums grāmatvedības kārtošanai izmanto grāmatvedības datorprogrammu *Horizon*. Uzņēmumā strādā trīs grāmatvedes. Meitu un saistītie uzņēmumi kā ārpalpojumu saņem SIA „N” sniegtos grāmatvedības pakalpojumus.

1.attēls. SIA "N" pārskata gada peļņa vai zaudējumi 2015.-2017.gados, tendences līkne, EUR (SIA „N”, 2015., 2016., 2017.)

1.attēlā var redzēt, ka uzņēmuma peļņa pēdējos trīs gados ir svārstīga, bet tendences līkne norāda, ka tā turpmāk samazināsies, kaut gan tas nenozīmē, ka uzņēmums sliktāk strādā vai tuvojas bankrotam. Aplūkojot citus finanšu pārskata rādītājus var redzēt, ka, piemēram, bilances kopsummai ir tendence pieaugt, kas vērtējams pozitīvi. Uzņēmuma neto apgrozījums ir svārstīgs, bet tendence liecina par to, ka tas turpmāk būs augšupejošs.

Lai korekti novērtētu uzņēmuma finansiālo stāvokli ir jāņem vērā vairāki apstākļi un rādītāji.

1.tabula

SIA „N” ilgtermiņa ieguldījumu struktūra 2016. un 2017.gadā (SIA „N” 2016., 2017.)

Balances posteņi	Uz 31.12.2016.		Uz 31.12.2017.	
	Summa, EUR	Struktūra, %	Summa, EUR	Struktūra, %
Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības	8 799	1,68	6 530	0,96
Nemateriālie ieguldījumi kopā	8 799	1,68	6 530	0,96
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	80 714	15,42	47 382	6,94
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	143 036	27,32	253 299	37,09
Pamatlīdzekļi kopā	223 750	42,74	300 681	44,03
Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā	218 113	41,66	319 643	46,81
Aizdevumi radniecīgajām sabiedrībām	20 884	3,99	4 980	0,73
Līdzdalība asociēto sabiedrību kapitālā	18 112	3,46	17 112	2,51
Pārējie aizdevumi un citi ilgtermiņa debitori	33 860	6,47	33 860	4,96
Kopā ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	290 969	55,58	375 595	55,01
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	523 518	100,00	682 806	100,00

Nevar aplūkot tikai vienu rādītāju un pēc tā spriest par stāvokli uzņēmumā. Ir svarīgi saprast savstarpējās sakarības starp dažādiem lielumiem un to mijiedarbību un uzņēmuma darbību. Pētot un analizējot uzņēmuma ilgtermiņa ieguldījumu struktūru var izprast, kuri posteņi ir visapjomīgākie, kuros ir ieguldīts visvairāk naudas līdzekļu. Svarīgi saprast, ka

veiksmīga ilgtermiņa ieguldījumu pārvaldība un stingra to uzskaitē dod neto apgrozījuma palielināšanos. SIA „N” izteikti var redzēt šo sakarību, jo vislielākais ilgtermiņu ieguldījumu postenis ir *Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā* un neto apgrozījuma vislielāko daļu sastāda ieņēmumi no līdzdalības sabiedrību kapitālos. Tātad ir svarīgi pareizi pārvaldīt savus līdzekļus.

Ilgtermiņa nemateriālo un finanšu ieguldījumu uzskaites teorija

Nemateriālie aktīvi jeb nemateriālie ieguldījumi - īpašas tiesības, dotācijas, privilēģijas un priekšrocības biznesam, kas var dot priekšrocību nākotnes darbībām sekmējot uzņēmuma pelnīt spēju. Nemateriālajiem aktīviem nepiemīt fiziskas īpašības/nav fiziski taustāmas lietas. Nemateriālie aktīvi sevī iekļauj patentus, autortiesības, preču zīmes, uzņēmuma nosaukumu, franšīzes, licences, autoratlīdzības, formulas, procesus, organizācijas izmaksas, nomas īpašumus un nomas īpašumu uzlabojumus un nemateriālo vērtību (*Munn, 1991, p. 536*).

Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi ir līdzekļu ieguldījumi citos uzņēmumos ar mērķi gūt papildus ienākumus procentu vai dividenžu veidā. ilgtermiņa aizdevumus izsniedz koncerna mātes uzņēmums saviem meitas uzņēmumiem, lai samazinātu tā finansiālos riskus (*Krogzeme, 2011., 170.lpp.*).

Nemateriāls aktīvs tiek atzīts, ja:

- ir iespējamība, ka nākotnē uzņēmums saņems ekonomiskos labumus no šī aktīva izmantošanas;
- aktīva iegādes vērtība ir ticami nosakāma (*Apsīte, 2003., 49.lpp.*).

Gan Latvijas likumdošana, gan 38.SGS nosaka, ka nemateriālie ieguldījumi jānovērtē iegādes izmaksās vai ražošanas pašizmaksā (*Apsīte, 2003., 49.lpp.*).

Tikai par atlīdzību iegūtas tiesības drīkst norādīt postenī "Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības" (*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2016.*).

Runājot par nemateriāliem ieguldījumiem teorijā figurē divi jēdzieni – attīstības izmaksas un pētniecības izmaksas.

Attīstības izmaksas – izmaksas, kuras tieši attiecināmas uz attīstības pasākumiem vai kuras var pamatoti saistīt ar šiem pasākumiem (*Leibus, Pētersone, Jesemčika, Svarinska, Grigorjeva, 2016., 23.lpp.*).

Pētniecības izmaksas – izmaksas, kuras ir tieši attiecināmas uz pētniecības pasākumiem, kā arī tādas izmaksas, kuras radušās konkrēta nemateriālo ieguldījumu objekta veidošanas projekta attīstības posmā, ja nevar nošķirt šā projekta pētniecības posmu no tā attīstības posma (*Leibus, Pētersone, Jesemčika, Svarinska, Grigorjeva, 2016., 23.lpp.*).

Pētniecības izmaksas iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķinā tajā pārskata periodā, kad tās rodas, bet attīstības izmaksas var iekļaut bilances postenī "Attīstības izmaksas".

Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaites uzdevumi:

- uzskaitīt katru ilgtermiņa ieguldījumu objektu attiecīgajā grupā atbilstoši uzņēmuma vadības apstiprinātajai grāmatvedības politikai;
- dokumentēt objektu sastāva un vērtības izmaiņas;
- pareizi aprēķināt objektu sākotnējo vērtību un vērtības izmaiņas visā to izmantošanas periodā;
- patiesi atspoguļot objektu vērtību un finanšu rezultātus finanšu pārskatos;
- kontrolēt objektu saglabāšanu un lietderīgu izmantošanu (*Leibus, Pētersone, Jesemčika, Svarinska, Grigorjeva, 2016., 10.lpp.*).

Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu uzskaitē izmanto divas metodes:

- 1) izmaksu;
- 2) pašu kapitāla (*Sundukova, 2011., 69.lpp.*).

Izmaksu metode lietota, lai uzskaitītu šādus ilgtermiņa finanšu ieguldījumus:

- ieguldījumus uzņēmuma akcijās un daļās, ja ieguldītājam nav kontroles vai būtiskas ietekmes šajos uzņēmumos;

- vērtspārīru, kas nav ieguldījumi kapitālos, iegādi;
- izsniegtos naudas aizdevumus (*Sundukova, 2011., 69.lpp.*).

Finanšu ieguldījumu novērtējot pēc izmaksu metodes, to uzskaites vērtībā iekļauj pirkuma cenu un visas uz to iegādi tieši attiecināmas izmaksas (*Sundukova, 2011., 69.lpp.*).

Pašu kapitāla metode ir grāmatvedības metode, saskaņā ar kuru ieguldījumu sākotnēji grāmato pēc pašizmaksas un pēc tam koriģē par uzņēmuma, kurā veikts ieguldījums, tīro aktīvu ieguldītāja daļas pārmaiņām, kas notikušas pēc iegādes. Peļņas vai zaudējumu aprēķins atspoguļo ieguldītāja daļu tā uzņēmuma operāciju rezultātos, kurā veikts darījums (*Sundukova, 2011., 69.lpp.*).

Pašu kapitāla metodi lieto:

- uzskaitot ieguldījumus asociētajos uzņēmumos bilances postenī „Līdzdalība asociēto sabiedrību kapitālā”;
- mātes uzņēmuma atsevišķos finanšu pārskatos, uzskaitot ieguldījumus meitas uzņēmumos bilances postenī „Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālos” (*Sundukova, 2011., 69.lpp.*).

Ilgtermiņa nemateriālo un finanšu ieguldījumu uzskaitē SIA „N” ar programmu *Horizon*

Katrs uzņēmums ar saviem aktīviem darbojas mazliet citādāk. Tomēr nemateriālos aktīvus pārvaldīt nav nemaz tik viegli, jo tie nav ne saskatāmi, ne sataustāmi. Varbūt arī tāpēc likumdošanā nav pārāk daudz normu, kuras jāievēro saistībā ar nemateriālajiem ieguldījumiem. Katram uzņēmumam pašam jāizdomā kā uzskaitīt un kontrolēt savus netaustāmos aktīvus.

SIA „N” izmanto grāmatvedības datorprogrammu *Horizon* un uzskaita savus aktīvus šajā programmā.

Jebkura aktīva dzīve uzņēmumā sākas ar attaisnojuma dokumentiem, kas visbiežāk ir rēķini vai pavadzīmes. Ja tiek iegādāti ilgtermiņa ieguldījumi, tad visbiežāk pirmais ir ienākošais avansa rēķins par priekšapmaksu piegādātājam. Uzņēmums avansa rēķinu reģistrē programmā, bet negrāmato. Tas tiek grāmatots pēc apmaksas veikšanas, pēc konta izraksta informācijas reģistrēšanas sistēmā.

Kad apmaksa ir veikta, tad pēc kāda laika tiek saņemts rēķins vai pavadzīme. To ievada programmā un grāmato. Grāmatojot pavadzīmes, programma automātiski veic grāmatojumu: D1180 K5311 - 455.00; D1180 K5311 - 711.00; D1180 K5311 - 149.40. Kontējumā ir redzams, ka visas summas tiek uzkrātas kontā 1180 *Nemateriālo ieguldījumu izveidošanas izmaksas*, jo objekts vēl nav pieņemts uzskaitē uzņēmums tam tikai gatavojas, bet tajā pašā laikā tiek palielināts kreditoru parāds. D5311 K2191 - 1591.63 samazina kreditoru parādu un avansu par precēm, jo ir bijis priekšapmaksas rēķins. D57210 K5311 - 276.23 aprēķinātais PVN un tad koriģē PVN no priekšapmaksas rēķina D57210 K57213 - 276.23.

Programmā var sagatavot pieņemšanas ekspluatācijā aktus, ko pēc tam izdrukā un paraksta vadītājs un komisijas locekļi, parakstīto aktu ievieto ilgtermiņa ieguldījumu mapē.

Šajā solī tiek noteiktas nolietojuma grupas, lietošanas laiks, uzskaites vērtība, kas ir bez PVN, nolietojuma summa mēnesī. Kad visa vajadzīgā informācija ir savādīta, tad dokuments tiek saglabāts un grāmato. Nemateriālā ieguldījuma pieņemšana ekspluatācijā D1120 K1180.

Pieņemšanas akts ir parakstīts, tālāk tiek veidota pamatlīdzekļu kartiņa. *Horizon* programmā nemateriālos un materiālos ieguldījumus uzskaita visus kopā zem *Pamatlīdzekļu saraksta*. Kad pamatlīdzeklis vai nemateriālais ieguldījums jau kādu laiku tiek lietots, tad atlikusī vērtība parādās automātiski. Šeit var redzēt kāds ir objekta nosaukums, inventāra numurs un kartītes numurs.

Pamatlīdzekļa kartiņa - apskate						
Kartiņas Nr.:		Nosaukums:			Inventāra Nr.	
NI-07		Grāmatvedības programma Horizon WEB			NI02	
Papildgrupas		Īpašības		Saistītie dati		Attēls
Dati	Uzskaitē	Dimensijas	Nolietojums	Nodokļi	Informācija	Apdrošināšana
Struktūrvienība:	V	Viss uzņēmums				
Izmaksu postenis :	LT	Lokālais tīkls				
Darījums:	V	Viss uzņēmums				
Projekts:	0	Visi projekti				

2.attēls. Pamatlīdzekļu kartiņa (dimensijas) programmā Horizon (SIA „N”, 2018.)

Ņemot vērā, ka SIA „N” ir pietiekoši liels uzņēmums un tam ir daudz struktūrvienību un meitas uzņēmumu, viens no svarīgākajām pamatlīdzekļu kartiņas nodaļām ir *Dimensijas*. Šeit jānorāda, kur tieši atrodas un uz kuru struktūrvienību attiecas aktīvs. 2.attēlā var redzēt, ka šis objekts ir visam uzņēmumam un visiem projektiem, jo tā ir grāmatvedības programma, kuru izmanto viss uzņēmums. Piemēram, mašīna var būt tikai vienai struktūrvienībai – *Biznesa konsultāciju līnijai*, tad pie *Struktūrvienība* būs kods *BKL*. Svarīgi ir norādīt šīs dimensijas, jo pēc tam ir vieglāk atrisināt izmaksu sadalījumu pa struktūrvienībām, kas palīdz noteikt patiesāku finansiālo stāvokli ne tikai mātes uzņēmumā, bet katrā meitas uzņēmumā atsevišķi.

SIA „N” nolietojumu ilgtermiņa ieguldījumiem aprēķina un vērtību noraksta katru mēnesi, jo katru mēnesi tiek nodotas atskaites vadībai ar aptuvenajiem finanšu rezultātiem. Nemateriālo ieguldījumu nolietojumu grāmato D7410 K1190.

Lietderīgās lietošanas laika beigās aktīvs tiek likvidēts, sastādot likvidācijas aktu. Arī programmā aktīvi ir jānoņem no uzskaites. Grāmatojums likvidācijai D1190 K1120.

Finanšu ieguldījumi visbiežāk ir līdzdalība citās sabiedrībās – radniecīgās un asociētās. Pie finanšu ieguldījumiem pieder arī aizdevumi citām sabiedrībām. No šiem ieguldījumiem uzņēmums saņem nosacītu ekonomisko labumu. Ar šiem aktīviem nevar ražot vai veicināt pārdošanu un iegūt peļņu. No ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem uzņēmums iegūst dividendes un procentus no aizdevumiem.

SIA „N” līdzdalību sabiedrībās iegūst divējādi – nopērkot daļu uzņēmuma vai dibinot jaunu uzņēmumu. Ir uzņēmumi, kuri ir pilnīgi pārpirkti, ir daļa sabiedrību, kur SIA „N” ir ieguldījis daļu pamatkapitāla, ir arī jaundibināti uzņēmumi, kur viss pamatkapitāls ir no SIA “N”. Kopumā ir 13 uzņēmumi, kuros SIA „N” ir līdzdalībnieks kapitālā – 11 radniecīgas un 2 asociētas sabiedrības.

Asociētā sabiedrība - sabiedrība, kurā citai sabiedrībai ir kapitāla līdzdalība un kuras darbības un finanšu politika atrodas šīs citas sabiedrības būtiskā ietekmē, kas tiek nodrošināta ar ne mazāk par 20 un ne vairāk par 50 procentiem no akcionāru vai dalībnieku balsstiesībām (*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2016.*).

Līdzdalība **radniecīgas sabiedrības** kapitālā, ja sabiedrība ieguvusi vairāk par 50 procentiem no citas sabiedrības akcijām vai kapitāla daļām (*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2016.*).

Visas līdzdalības sabiedrību kapitālos uzskaita kontos, kuri sākas ar kodu 13. Kontu apgrozījumā var redzēt kāda ir situācija katrā kontā. Parasti līdzdalība paliek nemainīga, bet var rasties situācijas, kad līdzdalība ir jāpalielina, tad kontu apgrozījumā var redzēt apgrozījumu debitā. Ja apgrozījums ir kredītā, tad tas norāda, ka līdzdalība ir samazināta, piemēram, pārdots uzņēmums un tādējādi līdzdalība ir jānoņem no uzskaites. Iegādāts uzņēmums vai kapitāla daļas D13xx K2631. Pārdotu uzņēmumu vai tā daļas grāmato D811 K1334.

SIA „N” ir ieguldījis naudu citās sabiedrībās un sabiedrības tagad aktīvi darbojas dažādās jomās. Kad tiek noslēgts pārskata gads un sagatavoti finanšu pārskati top skaidrs, kāds ir finansiālais rezultāts. Tad tiek organizētas dalībnieku sapulces, kurās tiek lemts par to ko iesākt ar peļņu. Visbiežāk daļu peļņas reinvestē uzņēmumā un daļu izmaksā dividendēs. Pēc

dalībnieku lēmuma notiek dividenžu izmaksa uzņēmuma dalībniekiem. Šādos gadījumos SIA „N” bankas kontā ienāk naudas summa, kuras apjoms ir saskaņā ar dalībnieku sapulces lēmumu Ienākošās dividendes tiek grāmatotas D2631 K811.

SIA „N” kā mātes uzņēmums praktiski neveic saimniecisko darbību, bet lielākoties nodrošina atbalstu saistītajiem uzņēmumiem. Lielākā daļa sabiedrības ienākumi ir tieši no dividendēm un procentu maksājumiem, kuri tiek maksāti par aizdevumiem.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Teorētiskajos uzziņu avotos ir atrodama pietiekama informācija, kā uzņēmumiem būtu jāuzskaita un jākontrolē nemateriālie un finanšu ilgtermiņa ieguldījumi. Tomēr katrs uzņēmums var pielāgot šīs vadlīnijas pamatojoties uz darbības specifiku.
2. Uzņēmumā nemateriālo ieguldījumu uzskaitē programmā notiek sākot ar priekšapmaksas rēķina informācijas reģistrēšanu, pēc tam apmaksas, aktīva saņemšanas un pieņemšanas dokumentu automātiska ģenerēšana, vērtības norakstīšana un visu grāmatojumu reģistrēšana.
3. Sabiedrības izvēlēta grāmatvedības datorprogramma *Horizon* nodrošina nemateriālo un finanšu ieguldījumu uzskaitē nepieciešamās niansas.
4. Informācijas reģistrēšana dimensijās nodrošina nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstīšanas izmaksas uzskaitīt sadalījumā pa struktūrvienībām, kas palīdz noteikt patiesāku finansiālo stāvokli ne tikai mātes uzņēmumā, bet katrā meitas uzņēmumā atsevišķi.

Priekšlikumi:

1. Lai operatīvi vadītu finanšu ieguldījumus meitas uzņēmumos, valdei regulāri pieprasīt no grāmatvedības darbiniekiem informāciju par galvenajiem finansiālā stāvokļa rādītājiem, kurus iespējams iegūt no grāmatvedības datorprogrammas *Horizon*.
2. Veikt rūpīgākas un negaidītas inventarizācijas, lai uzlabotu inventarizācijas rezultātu kvalitāti un reālā stāvokļa noteikšanu.

Izmantotā literatūra un avoti

1. *Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums* (22.10.2016). LR likums. <https://likumi.lv/ta/id/277779-gada-parskatu-un-konsolideto-gada-parskatu-likums>, sk.09.05.2018.
2. Apsīte, I. (2003). *Uzņēmuma gada pārskats*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests. 366 lpp.
3. Krogzeme, H. (2011). *Nodokļu un finanšu grāmatvedības pamati*. Rīga: RTU izdevniecība. 392 lpp.
4. Leibus, I., Pētersone, I., Jesemčika, A., Svarinska, A., Grigorjeva, R. (2016). *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests. 326 lpp.
5. Munn, G.G., Garcia, F.L., Woelfel, C.J. (1991). *Encyclopedia of Banking & Finance*. Ninth edition. USA, Illinois, Rolling Meadows: Bankers Publishing Company. 1097 p.
6. Sundukova, Z. (2011). *Uzņēmējdarbības līdzekļu un to veidošanas avotu uzskaitē un novērtēšana*. Rīga: RTU izdevniecība. 232 lpp.
7. SIA „N” (2015 - 2017). *Gada pārskats*.
8. SIA „N” (2018). *Datorgrāmatvedības programma Horizon*.

Summary

The legislation has not strictly defined how intangible long-term investments should be accounted for. In theoretical sources, examples and recommendations can be found, but each company can choose and use the most appropriate methods.

SIA N intangible investments are listed on the *Horizon*. Long-term investment accounting uses dimensions to make it easier to distribute costs by unit.

In the parent company, most of the funds are invested in affiliated companies.